

کد خبر:

۲۰۶۲۶۴

سرویس:

ویژه نامه

ها

تاریخ: ۰۸/

آذر/۱۳۹۲ -

۲۱:۰۴

یادداشت سید حسین موسویان/

کمیته‌ای برای نجات سوریه

خبرگزاری تسنیم: ژنو۲ چشم‌انداز یک راه‌حل سیاسی را برای مناقشه سوریه ارائه می‌کند اما شکست آن موجب تشدید و سرایت بحران به سایر کشورهای منطقه می‌شود و بنابراین طرفین گفت‌وگوها مسئولیت جلوگیری از بروز چنین امری را بر عهده دارند.

به گزارش گروه بین‌الملل خبرگزاری تسنیم؛ سید حسین موسویان، رئیس سابق کمیته روابط بین‌الملل شورای امنیت ملی ایران و سخنگوی سابق تیم هسته‌ای کشورمان، در یادداشتی که در پایگاه خبری الجزیره منتشر شد به بررسی مشکلات کنونی پیش‌روی راه‌حل سیاسی بحران سوریه و نیز روش‌های فایق آمدن بر آنها پرداخته است. وی می‌نویسد:

خاورمیانه هم‌اکنون در شرایط اضطراری قرار دارد. سوریه در لبه فروپاشی کامل قرار دارد که تبعات انسانی فاجعه‌باری به دنبال خواهد داشت. ده‌ها هزار سوری توسط نیروهای دولتی و اپوزیسیون کشته شده و بیش از ۷ میلیون شهروند در داخل و یا خارج از کشور آواره گشته‌اند. دوشنبه گذشته، سازمان ملل اعلام کرد که تمام طرف‌های درگیر در مناقشه برای گفت‌وگو در روز ۲۲ ژانویه و در کنفرانس ژنو۲ دور هم جمع خواهند شد تا درباره راه‌حل سیاسی مذاکره کنند. تلاش‌ها تاکنون به دلیل تأخیرهایی که بالاخص از ناتوانی آمریکا در ترغیب رهبران اپوزیسیون سوریه برای شرکت در مذاکرات، ناشی می‌شدند، خدشه‌دار شده‌اند. هنوز مشخص نیست چه گروهی اپوزیسیون را نمایندگی کرده و چه گروهی نیز نمایندگی دولت را عهده خواهند داشت.

اولین مانع حل و فصل احتمالی این بحران مخالفت آمریکا، متحدین منطقه‌ای آن و اپوزیسیون سوریه با شرکت ایران در نشست ژنو۲ است. گنادی بوگدانوف، معاون وزیر خارجه روسیه، اعلام کرد: "ما بار دیگر تلاش کردیم آنها را متقاعد

سازیم که ایران یک شرکت‌کننده مهم در این فرآیند بوده، نقشی جدی در حل و فصل بحران سوریه ایفا می‌کند و می‌تواند تأثیری مثبت داشته باشد. بنابراین لازم است که این کشور به کنفرانس دعوت شود." روز دوشنبه، زمانی که اخضر ابراهیمی، فرستاده ویژه سازمان ملل و اتحادیه عرب، درباره اینکه آیا ایران باید در ژنو ۲ شرکت کند، مورد سؤال قرار گرفت، پاسخ داد: "ما هنوز لیستی آماده نکرده‌ایم. (ایران و عربستان سعودی) یقیناً در میان شرکت‌کنندگان احتمالی خواهند بود."

دومین مسأله پیش رو درخواست‌ها برای کناره‌گیری بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه، است. ائتلاف اپوزیسیون تحت حمایت خارجی‌ها درباره شرکت در ژنو ۲ دچار اختلاف شده است. ۱۹ گروه شورشی اعلام کرده‌اند بدون کناره‌گیری اسد حاضر نیستند بر سر میز مذاکرات بنشینند، شرطی که برای تهران، مسکو و دمشق غیرقابل پذیرش است. دستیابی به این امتیاز با توجه به اینکه اسد دست برتر را در مناقشه داشته و نهادهای اطلاعاتی و امنیتی را در اختیار کامل خود دارد، سخت است.

سومین عامل پیچیده‌کننده وضعیت، ضعف اپوزیسیون است. آمریکا، متحدین اروپایی و هم‌پیمانان منطقه‌ای آن به مانند عربستان سعودی، قطر و ترکیه سرمایه‌گذاری سنگینی بر روی اپوزیسیون سوریه انجام داده‌اند اما بازگشت سرمایه آنها محدود بوده است. اپوزیسیون که درگیر اختلافات داخلی است نه نمایندگان معتبری دارد و نه یک ساختار رهبری. علاوه بر این، اپوزیسیون فاقد چشم‌اندازی جامع درباره آینده سوریه بدون حضور اسد است و عمدتاً وابسته به حمایت تاکتیکی، مالی و نظامی خارجی است.

کشورهای خارجی نگران حضور فزاینده عناصر افراطی سلفی در اپوزیسیون هستند. بالاخص، نقشی که توسط گروه‌های تروریستی به مانند القاعده، دولت اسلامی عراق و شام و جبهة النصره در جنگ داخلی ایفا می‌شود، نگران‌کننده است. برخی از این گروه‌های افراطی به مانند داعش درصدد ادغام عراق و سوریه هستند - که پیامدهای بزرگی برای امنیت و ثبات کل منطقه دارد. هم‌اکنون که گروه‌های تروریستی دارای جای قدرتمندی در سوریه - قلب خاورمیانه - هستند، پتانسل خروج از مرزهای سوریه و نفوذ به ترکیه، اسرائیل، عراق، اردن و لبنان را نیز دارند. جنگ داخلی و فرقه‌ای دو و نیم ساله سوریه بیشتر به عراق و لبنان کشیده شده و منجر به مرگ صدها غیرنظامی بی‌گناه شده است. یک گروه وابسته به القاعده مسؤولیت دو بمب‌گذاری در سفارت ایران در بیروت در ۱۹ نوامبر که منجر به مرگ ۲۳ نفر، شامل وابسته فرهنگی ایران، و زخمی گشتن ۱۴۶ نفر شد را بر عهده گرفته است.

موضوع چهارم در ارتباط با حملات نظامی مطرح می‌شود. اگرچه متحدین آمریکا در منطقه - بالاخص عربستان سعودی - از تصمیم دولت اوباما برای عقب‌نشینی از حمله به سوریه و تعقیب گفت‌وگوهای مستقیم با ایران خشمگین هستند، اما نامحتمل به نظر می‌رسد که واشنگتن و متحدین آن تمایل، و یا توانایی، آغاز جنگی جدید در خاورمیانه را بالاخص پس از شکست‌های هزینه‌بر در عراق و افغانستان، داشته باشند. این میراث منجر به تفاهمی بهتر میان آمریکا، اتحادیه اروپا، روسیه، ایران و چین شده تا راه‌حلی سیاسی برای بحران سوریه بیابند.

مسأله پنجم اتخاذ رویکردهای متفاوت از جانب بازیگران کلیدی در قبال مناقشه سوریه است. عربستان سعودی پس از تصمیم آمریکا برای عدم حمله، چگونگی درگیری خود را در این بحران تغییر داد. ریاض حمایت از گروه‌های رادیکال را در سوریه افزایش داده، خط‌مشی مستقل پیشبرد شورش‌های ملی را اتخاذ کرده و از شورای عالی نظامی فاصله گرفته است - گروه اصلی نظامی اپوزیسیون سوریه که مدتی طولانی از حمایت‌های آمریکا برخوردار بوده است. عربستان سعودی قصد دارد تا رژیم علوی-شیعه اسد را در جهت ضربه به ایران تضعیف کرده و یا سرنگون سازد، تسلط اکثریت شیعه در عراق را از بین ببرد و قدرت شیعیان را در لبنان تضعیف کند. این خط‌مشی خطر تجزیه سوریه و سرایت بحران آن به کشورهای همسایه و کل منطقه را در بر دارد. بر خلاف این، رویکرد ایرانی‌ها در سوریه معتدل‌تر است. ایران بارها بر مخالفت با هر نوع مداخله خارجی در سوریه تأکید کرده و به جای آن برگزاری گفت‌وگوهای جامع، آشتی ملی و انتخابات آزاد را برای حل بحران سوریه پیشنهاد داده است.

حضور و شرکت بازیگران کلیدی ذینفع در مناقشه سوریه در گفت‌وگوهای صلح ژنو ۲ حیاتی است. تنها کنفرانسی که شامل تمام طرف‌های عمده در سوریه، منطقه و جهان است می‌تواند راه را برای نیل به صلح هموار سازد. همکاری اخیر بین روسیه، آمریکا و ایران برای ترغیب دولت سوریه به نابود کردن تسلیحات شیمیایی‌اش، امضای کنوانسیون تسلیحات شیمیایی و گشودن درب‌های کشور به روی بازرسان بین‌المللی مایه دلگرمی است. این امر درباره مذاکرات هسته‌ای بین ایران و آمریکا نیز صادق است که هدف از آن نه تنها پرونده هسته‌ای ایران بلکه مسائل منطقه‌ای به مانند بحران‌های سوریه، عراق و افغانستان نیز است.

تمام طرفین باید از تلاش‌های بان‌کی‌مون، دبیر کل سازمان ملل، حمایت کنند. گفت‌وگوهای ژنو ۲ اگر تمام طرف‌های ذینفع مربوطه به مانند ایران، اسد و رهبران اپوزیسیون در آن شرکت جویند می‌تواند ثمربخش باشد. این گروه باید دعوت به یک آتش‌بس واقعی نماید که از پشتیبانی قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برخوردار است. شرکت‌کنندگان باید درباره برخی اصول و اهداف دیگر نیز توافق کنند. نخست اینکه باید تلاشی هماهنگ انجام شود تا از تجزیه سوریه توسط تمهیداتی که کینه‌توزی‌های فرقه‌ای را کاهش می‌دهند، جلوگیری به عمل آید. ساختارهای کلیدی دولتی، نظامی و امنیتی باید حفظ شوند و در عین حال عناصر تروریست و افراطی به حاشیه رانده شوند. تمام طرفین گفت‌وگوها باید از کمک‌های بشردوستانه برای کاهش رنج‌های مردم غیرنظامی حمایت کنند. طرفین همچنین باید ایجاد یک مکانیزم همکاری منطقه‌ای برای پرداختن به چالش‌های امنیتی کنونی و آتی را بررسی کنند. مناقشه سوریه منجر به قطبی شدن کشور شده است بنابراین برای تقویت یکپارچگی ملی، به مجمعی برای گفت‌وگو نیاز است. در نهایت اینکه طرفین مذاکرات باید از طریق برگزاری انتخابات آزاد و عادلانه ریاست جمهوری و پارلمان و نیز کمیته‌ای برای نگارش یک قانون اساسی جدید - تحت مدیریت و نظارت سازمان ملل - از خلق یک دموکراسی جدید حمایت به عمل آورند.

ژنو ۲ چشم‌انداز یک راه‌حل سیاسی را برای مناقشه سوریه ارائه می‌کند. اما اگر گفت‌وگوها با شکست مواجه شوند،

بحران سوریه ممکن است تشدید شده و به سایر کشورهای منطقه سرایت کند. طرفین گفت‌وگوها مسئولیت جلوگیری از بروز چنین امری را بر عهده دارند.

انتهای پیام/